

*Darba grupas ANO Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām īstenošanas
pamatnostādņu 2013.-2019.gadam izstrādei sanāksme*

Protokols Nr.1

Vieta: Rīgā, Latvijas cilvēku ar īpašām vajadzībām sadarbības organizācijas „SUSTENTO” biroja telpās Antonijas ielā 24-6, Kr.Valdemāra ielā 38

Laiks: 2010.gada 2.decembrī plkst. 15.00

Sanāksmi vada: *I.Vanovska* - Labklājības ministrijas Vienlīdzīgu iespēju politikas nodaļas vecākā referente

Dalībnieki:

N.Pīlīps - Invalīdu un viņu draugu apvienības „Apeirons” projektu vadītājs,

A.Pavliņš - Latvijas Nedzirdīgo Savienības prezidents

G.Anča - Latvijas cilvēku ar īpašām vajadzībām sadarbības organizācijas „Sustento” valdes priekšsēdētāja

I.Neimane - Latvijas cilvēku ar īpašām vajadzībām sadarbības organizācijas „Sustento” valdes locekle

I.LeimaneVeldmeijere - Resursu centra cilvēkiem ar garīgiem traucējumiem „Zelda” direktore

A.Erdmane - Resursu centra cilvēkiem ar garīgiem traucējumiem „Zelda” direktore

D.Rituma – *Biedrības „Latvijas kustība par neatkarīgu dzīvi” eksperte*

K.Inkuša – *MK pārstāvja starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās biroja juriste*

A.Nābels-Šneiders – *Zemkopības ministrijas Starptautisko lietu un stratēģijas analīzes departamenta Starptautisko lietu nodaļas vadītājs*

I.Laine – *Latvijas Sieviešu invalīdu asociācijas „Aspazija” valdes priekšsēdētāja*

D.Irbe – Latvijas Darba devēju konfederācijas darba tiesību speciāliste

I.Rulle – sabiedriskās organizācijas cilvēkiem ar intelektuālās attīstības traucējumiem „Saule” direktore

A.Kleinberga – Tieslietu ministrijas vec. referente

S.Pablaka – Veselības ministrijas Veselības aprūpes departamenta Veselības aprūpes organizācijas nodaļas vadītāja

A.Jaško – Aizsardzības ministrijas Personāla attīstības departamenta Sociālo lietu nodaļas vadītājs

I.Černika-Zariņa – Izglītības un zinātnes ministrijas Politikas koordinācijas departamenta Politikas plānošanas nodaļas vec. referente

L.Zariņa – Tiesībsarga biroja juriskonsulte

G.Bērziņa – Tiesībsarga biroja vec. juriste

I.Girucka – Satiksmes ministrijas sauszemes transporta departamenta Autosatiksmes nodaļas vec.referente

V.Kleinbergs – Rīgas domes Labklājības departamenta Sociālās pārvaldes priekšnieks

K.Liepiņa – Izglītības iniciatīvu centra projektu vadītāja

S.Barks – Iekšlietu ministrijas Nozares politikas departamenta Politikas plānošanas vecākais referents

M.Ivanovs – Labklājības ministrijas Sociālās apdrošināšanas departamenta vadošais referents

E.Bučinska – Ekonomikas ministrijas vec. referente

Protokolē:

I.Vanovska - Labklājības ministrijas Vienlīdzīgu iespēju politikas nodaļas vecākā referente

Darba kārtība

1. Sanāksmes atklāšana – LM Vienlīdzīgu iespēju politikas nodaļas vadītāja E.Celmiņa.
2. Pārskats par identificētajiem konvencijas īstenošanas problēmjaudājumiem - LM Vienlīdzīgu iespēju politikas nodaļas vec.ref. Inta Vanovska.
3. Ministriju un citu iesaistīto institūciju un biedrību pārstāvju viedoklis.
4. Pamatnostādņu izstrādes soļi un plānotie darba grupā sagatavojamie starpprodukti (saskaņā ar MK 13.10.2009. noteikumiem Nr.1178 „Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi”) - LM Vienlīdzīgu iespēju politikas nodaļas vec.ref. Inta Vanovska.
5. Nākamo sanāksmju plānotā norise un grafiks - LM Vienlīdzīgu iespēju politikas nodaļas vadītāja E.Celmiņa.
6. Citi jautājumi.

Darba kārtībā:

1. Sanāksmi atklāj **I.Vanovska** un informē klātesošos, ka LM Vienlīdzīgu iespēju politikas nodaļas vadītāja E.Celmiņa nevarēja ierasties, jo tika steidzami izsaukta uz Saeimu un pašreiz gatavo steidzamu Saeimas uzdevumu. I.Vanovska informē klātesošos par šīs darba grupas izveidi (01.03.2010. LM rīkojums Nr.22). Latvijā ANO konvencija par personu ar invaliditāti tiesībām ir stājusies spēkā šā gada 31.martā un tās fakultatīvais protokols – 30.septembrī. Tādējādi Latvija, kā šīs konvencijas dalībvalsts, ir pilnībā uzņēmusies tajā noteiktās saistības un tās tiks pildītas caur jau spēkā esošo pasākumu plānu konvencijas īstenošanai 2010.-2012.gadam un caur konvencijas īstenošanas pamatnostādnēm 2013.-2019., kuru izstrāde ir šīs darba grupas uzdevums.

I.Vanovska norāda, ka sakarā ar smago ekonomisko situāciju valstī, konvencijas īstenošanas plānā 2010.-2012. gadam nebija iespējams iekļaut finansiāli ietilpīgus pasākumus, bet tika iekļauti vairāki svarīgi uzdevumi tiesību normu pilnveidošanai un arī tas bija vērtīgi, jo diezgan daudz tiesību aktu bija nesakārtoti. Patreiz darbs turpinās pie rīcībspējas tiesiskajiem jautājumiem, kas arī ir viens no šī pasākumu plāna uzdevumiem. I.Vanovska informē par gada laikā paveikto, izsaka pateicību par darba grupas dalībnieku un jauno klātpienācēju ievērojamo ieguldījumu problēmjaudājumu identificēšanā invaliditātes politikas jomā un norāda, ka nākamgad sagaidāms ļoti intensīvs un grūts darbs pie „ANO Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām īstenošanas pamatnostādņu 2013.-2019.gadam” projekta izstrādes, jo šis projekts būs jāizstrādā atbilstoši Ministru kabineta 13.10.2009. noteikumu Nr. 1178 „Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi” komplicētajām prasībām. I.Vanovska norāda, ka, sakarā ar darba grupas sastāva izmaiņām, būs nepieciešams veikt arī papildinājumu LM rīkojumā par darba grupas izveidi.

2. **I.Vanovska** sniedz pārskatu par identificētajiem ANO Konvencija īstenošanas problēmjaudājumiem. Šā gada pavasarī Labklājības ministrija vērsās pie citām nozaru ministrijām, sociālajiem partneriem nevalstiskajām organizācijām, dažādām asociācijām, padomēm, savienībām u.c. organizācijām un institūcijām ar lūgumu identificēt problēmjaudājumus, kas skar konvencijas īstenošanu Latvijā. Kopumā tika iesniegti 321 jaudājumi, kas sagrupēti, veidojot 236 problēmjaudājumus. Svarīgākās no izvirzītajām jomām: izglītība – 27 jaudājumi, pieejamība – 26, izpratnes veidošana – 17, Kultūra un sports – 16, veselība – 14, rehabilitācija -14, nodarbinātība – 14, sociālā aizsardzība – 13 un bērni - 11. Starp aktīvākajiem dalībniekiem tika minēta biedrība „Latvijas Kustība par neatkarīgu dzīvi” (apkopojumā iekļauti 80 biedrības iesniegtie jaudājumi), Rīgas dome -44 jaudājumi, Latvijas cilvēku ar īpašām vajadzībām sadarbības organizācija SUSTENTO – 42 jaudājumi, Labklājības ministrija – 37 jaudājumi, Tiesībsarga birojs – 29 jaudājumi, Sociālās integrācijas valsts aģentūra -17 jaudājumi un Resursu centrs cilvēkiem ar garīga rakstura traucējumiem „Zelda”-16 jaudājumi. Tomēr ļoti daudzas institūcijas un biedrības neatsaucās uz Labklājības ministrijas aicinājumu un nesniedza priekšlikumus, vai arī sniedza tos formāli – vien tukšas frāzes. I.Vanovska atzīmē, ka problēmjaudājumu apkopojums tika ievietots arī Labklājības ministrijas interneta mājas lapā, cerībā uz lielu sabiedrības atsaucību, tomēr tika saņemti tikai 2 priekšlikumi. I.Vanovska sniedz pārskatu par galvenajiem izvirzītajiem jaudājumiem katrā no tēmām.

3. **I.Vanovska** norāda, ka ir izskanējis viedoklis, ka jaudājumu apkopojums ir pārāk plašs un nepārskatāms un neder pamatnostādņēm. I.Vanovska paskaidro, ka, kā tas tika arī paskaidrots, izsūtot tabulu aizpildīšanai, problēmjaudājumu apkopojuma tabula tika veidota atbilstoši konvencijas pantiem ar mērķi identificēt problēmas katrā no pantiem, kuras pēc tam darba grupā jāizvērtē. Tas būtu kā darba pamats pie pamatnostādņu izstrādes. Tabula nebija domāta kā pamatnostādņu projekts. Ja darba grupa uzskatīs atsevišķas problēmas par pietiekami pamatotām, to risinājums būs jānoformulē kā uzdevums un jāiekļauj pamatnostādņēs. Komentārus attiecībā uz kopsavilkumu ir jau atsūtījusi Ekonomikas ministrija, Tieslietu ministrija, Tiesībsarga birojs un Labklājības ministrijas Sociālās apdrošināšanas departaments. I.Vanovska vērs uzmanību uz to, ka, tā kā konvencija aptver ļoti daudzas nozares un jaudājumu loks ir ļoti plašs, tad turpmāk darbs tiks organizēts pa jomām, attiecīgi izskatot iesniegtos komentārus.

I.Vanovska vērsās pie darba grupas ar jaudājumu par viedokli kā labāk strukturēt pamatnostādnes: viens variants ir atbilstoši konvencijas pantiem, jo tā varētu būt vieglāk strukturēt mērķus, otrs variants ir, piemēram, saskaņā ar jaunajā Eiropas Savienības Invaliditātes stratēģijā 2010.-2020. izvirzītajām tēmām, kuras gan neaptver visu konvenciju pilnībā. Darba grupa nolēma, ka pamatnostādnes tiks veidotas atbilstoši konvencijai.

A.Pavilins vaicā vai ir kādi piemēri kā citas dalībvalstis veido savus plānus konvencijas īstenošanai. I.Vanovska atbild, ka ir pieejama konvencijas īstenošanas programma, ko izstrādājusi Slovēnija. Šī programma ir visai deklaratīva un formāla un nesatur konkrētus uzdevumus, katrā ziņā ne tik detalizēti, kā to prasa Latvijas normatīvie akti, un tur nav arī norādīti nepieciešamie naudas līdzekļi. Parasti dalībvalstis izstrādātās programmas netulko angļu valodā, līdz ar to materiāli ir pieejami minimāli.

4. **I.Vanovska** informē par pamatnostādņu izstrādes soļiem un plānotajiem darba grupā sagatavojamiem pamatnostādņu izstrādes starpproduktiem (saskaņā ar MK 13.10.2009. noteikumiem Nr.1178 „Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi”). Norādīja, ka darba grupai būs jāsagatavo tādas pamatnostādņu sadaļas kā esošās situācijas raksturojums, informācija par risināmo jautājumu sasaisti ar citiem attīstības plānošanas dokumentiem, identificētās problēmas, būtiskākie esošie un no jauna izvirzītie politikas pamatprincipi, politikas mērķi un prioritātes, rīcības virzieni, piedāvātā risinājuma ex-ante ietekmes novērtējums (ietekme uz makroekonomisko vidi, uzņēmējdarbības vidi un administratīvo izmaksu apjomu, sociālā ietekme, ietekme uz vidi, fiskālā ietekme uz valsts un pašvaldību budžetiem, ietekme uz pārvaldes iestāžu funkcijām un cilvēkresursiem, ietekme uz tiesību normu sistēmu un Latvijas starptautiskajām saistībām, ietekme uz teritoriju līdzsvarotu attīstību), rīcības plānojumā paredzēto uzdevumu izpildes termiņi, politikas rezultāti un rezultatīvie rādītāji, ietekmes novērtējums uz valsts un pašvaldību budžetiem.

I.Vanovska informē, ka iespējami 2 veidi kā izstrādāt pamatnostādnes: 1) izstrādāt pamatnostādnes un atsevišķi (vienlaikus ar pamatnostādņu izstrādi, vai tūlīt pēc tam) izstrādāt rīcības plānu šo pamatnostādņu izpildei; 2) izstrādāt tikai pamatnostādnes, kurās tiek ietverts rīcības plāns. Pirmajā variantā pluss ir tas, ka nav jānorāda detalizēts plāns visiem 7 gadiem (2013.-2019.) un attiecīgs nepieciešamais finansējums, jo to ir ļoti sarežģīti veikt tagad, kad vēl nav nostabilizējušies ekonomikas procesi un grūti prognozēt pasākumu izpildes finansiālās iespējas tik tālam periodam (līdz 2019.gadam). Pirmajā variantā, atbilstoši minētajiem MK noteikumiem Nr.1178, būs jāizstrādā atsevišķs plāns pamatnostādņu izpildei, kas aptvers pasākumus 3 gadu periodam un pēc tam tiks aktualizēts nākamajiem periodiem. 2. variantā pluss ir tas, ka izstrādājot pamatnostādnes, tajās ir iekļauts arī viss plāns un nepieciešamie līdzekļi, kas ir pārskatāms un ar to tūlīt var operatīvi sākt rīkoties.

Darba grupā izvērās diskusija par abiem variantiem. **I.Vanovska** ierosināja balsot un darba grupa nobalsoja par 1.variantu.

5. **I.Vanovska** informēja par nākamo sanāksmju plānoto norisi un darba grafiku: Darbs tiks organizētas pa jomām. Vienlaikus tiks strādāts pie pārējām plānotajām procesa stadijām, pieļaujot, ka darbi pārklājas. Darbs notiks gan tiekoties darba grupā vai apakšgrupās, gan elektroniski. Visi sanāksmju protokoli tiks ievietoti LM mājas lapā. Saskaņā ar MK 2009.gada 12.oktobra rīkojumu Nr.693 pamatnostādņu projekts jāiesniedz Ministru kabinetā līdz 2012.gada 31.oktobrim. Līdz ar to darbam, principā, ir atvēlēts 1 gads, jo 2012. gadā pieļaujami vienīgi kādi precizējumi. **I.Vanovska** iesaka visiem sanāksmes dalībniekiem iepazīties ar minētajiem Ministru kabineta 13.10.2009. noteikumiem Nr. 1178 „Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi”.

Darba grafiks:

2010.gadā

- **līdz šā gada 20.decembrim** darba grupas locekļiem jāsagatavo un jānosūta informācija **I.Vanovskai** par visiem apzinātajiem jau tagad spēkā esošajiem vai plānotajiem 2011. gadā vai vēlāk, politikas plānošanas dokumentiem, ES fondu līdzfinansētiem projektiem u.c. projektiem, direktīvām un

regulām, kas saistīti (kuros ietverti) uzdevumi, pakalpojumi, pasākumi utt. personu ar invaliditāti jebkāda veida atbalstam. (tas ir nepieciešams lai apzinātu, kas jau tiek darīts šajā jomā un vienkopus aptvertu visus iespējamus (apstiprinātos) instrumentus konvencijas īstenošanai.

2011. gadā

- Rīcības virzieni politikas mērķu un rezultātu sasniegšanai, uzdevumi un izpildes termiņi – **aprīlis**
- Esošās situācijas raksturojums – **septembris**
- Risināmo jautājumu **sasaiste ar citiem attīstības plānošanas dokumentiem**
- Politikas rezultātu, darbības rezultātu, rezultatīvo rādītāju definējums – **novembris**
- Piedāvātā risinājuma ex-ante ietekmes novērtējums - **decembris**

2012.gadā

- Ietekmes novērtējums uz valsts un pašvaldību budžetiem – **maijs**
- Pamatnostādņu sagatavošana un iesniegšana VSS – **jūlijs**
- **Iesniegšana MK – līdz 31.oktobrim**

7. Citi jautājumi.

S.Barks informē, ka tā kā minētie MK noteikumi par jauno kārtību kādā tiek izstrādāti attīstības plānošanas dokumenti, ir pieņemti nesen, šādu paraugu pagaidām ir maz un ierosina izmantot kā paraugu IeM izstrādātās pamatnostādnes **Narkotisko un psihotropo vielu un to atkarības izplatības ierobežošanas un kontroles pamatnostādnes 2010.-2016.gadam** (pagaidām projekts VSS-999) I.Vanovska atzīmē, ka vēl ir izstrādātas Ģimenes valsts politikas pamatnostādnes 2011.-2017.gadam un, ka, noteikti, noderēs abu minēto pamatnostādņu izstrādes pieredze.

I.Vanovska norāda, ka, saskaņā ar minētajiem Ministru kabineta noteikumiem Nr. Nr.1178, politikas plānošanas dokuments, kurā pieļauts visgarākais plānošanas periods ir pamatnostādnes, kuru maksimālais plānošanas periods nedrīkst pārsniegt 7 gadus. Tā kā joprojām ekonomiskā situācija valstī ir sarežģīta, izvēloties plānu īsākam laika periodam, pastāv risks, ka atkal nebūs iespējams plānot pasākumus, kuri prasa papildus finanšu līdzekļus. Līdz ar to konvencijas īstenošanas veicināšanai tika izvēlēts optimālais variants – pamatnostādnes 2013.-2019. I.Vanovska atzīmē, ka tomēr jāņem vērā, ka, atbilstoši plānotajai budžeta ekonomijai valstī, acīm redzami laika posmā līdz 2014.gadam nebūs iespējams pamatnostādņēs plānot pasākumus, kas prasīs papildus līdzekļus, tad sākotnēji būtu jāplāno visu to problēmu risinājums, kas nav finansiāli ietilpīgi (galvenokārt tiesību normu pilnveidošana, izpratnes veidošana, u.c.), bet tajā pat laikā nepieciešams domāt arī par pasākumiem, kas būtu jāiekļauj tālākā nākotnē, t.i. tuvāk 2019.gadam, un kuriem būtu jāprasa līdzekļi. Tā kā esam apņēmušies izstrādāt patiešām konstruktīvu invaliditātes politikas attīstības dokumentu, tad stingri jāaizstāv mūsu izvirzītie mērķi. Mūsu arguments ir ratificētā konvencija un tās fakultatīvais protokols, kas dod tiesības cilvēkiem sūdzēties ANO par dalībvalsts pārkāpumiem konvencijas īstenošanā. Bez tam, domājams, perspektīvā tiks pieņemta arī Padomes Direktīva par vienlīdzīgas attieksmes principa īstenošanu

neatkarīgi no reliģijas, invaliditātes, vecuma vai dzimumorientācijas, kas arī atvieglotu mūsu plānoto mērķu izpildi.

I.Laine ierosina, ka vairāk vajadzētu sadarboties ar masu medijiem sabiedrības izpratnes veidošanā. Varētu izdot arī kādu preses izdevumu personām ar invaliditāti. Senāk tāda bija avīze „Lingva”, kurā bija ietverti visu personu ar invaliditāti interesējošie jautājumi, bija iespēja biedrībām apmainīties ar pieredzi, vieglāk risināt jautājumus.

I.Vanovska jautā kā šai avīzei tika nodrošināts finansējums.

G.Anča atbild, ka izdevums tika gatavots, balstoties uz saviem resursiem, bet tie bija nepietiekami.

I.Vanovska ierosina padomāt vai šādu tēmu nevajadzētu iekļaut pamatnostādnēs un meklēt līdzfinansējumu.

A. Pavlins ierosina izvirzīt personu ar invaliditāti jomu nākamajam ES finanšu instrumentu plānošanas periodam, piemēram, tēmu – ANO konvencijas īstenošana Latvijā.

I.Vanovska atbild, ka noskaidros šo jautājumu ministrijā, jo pastāv bažas, ka attiecīgi dokumenti jau ir iesniegti Eiropas Komisijai.

N.Pīlīps ierosina atsaukties uz ES invaliditātes stratēģiju 2010-2020., kur norādīts, ka personu ar invaliditāti jautājumu risināšanai nepieciešams aktīvāk izmantot ES fondus.

D.Rituma ierosina jautājumā par pieejamību uzaicināt darba grupā arī Latvijas Ergoterapeitu asociācijas pārstāvi Lolitu Cibuli.

A. Pavlins lūdz prezentācijas materiālus darba grupai pārsūtīt elektroniski.

Pieņemts zināšanai:

1. Pārskats par identificētajiem konvencijas īstenošanas problēmjautājumiem
2. Informācija par pamatnostādņu izstrādes soļiem un plānotajiem darba grupā sagatavojamiem starpproduktiem
3. Plānotais darba grafiks

Nolēma:

1. **Līdz šā gada 20 decembrim** darba grupas locekļiem iesniegt informāciju par katras nozares politikas plānošanas dokumentiem, ES fondu līdzfinansētiem projektiem u.c. projektiem, direktīvām un regulām, kas saistīti (kuros ietverti) uzdevumi, pakalpojumi, pasākumi utt. personu ar invaliditāti jebkāda veida atbalstam.
2. Pamatnostādnes tiks veidotas atbilstoši konvencijai un tajās tiks ietverts īstenošanas plāns.

3. Labklājības ministrija sagatavos un izsūtīs **2011.gada janvārī** darba grupai sanāksmju grafiku sadalījumā pa jomām. Darba grupas locekļiem būs jāizvērtē darba grafika projekts un jāatzīmē kurā no grupām vēlētos piedalīties.
4. Labklājības ministrija **2011.gada janvārī** izsūtīs Labklājības ministrijas rīkojuma projektu (precizēšanai un papildināšanai) par darba grupu ANO konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām īstenošanas pamatnostādņu 2013.-2019.gadam izstrādi, kurā tiks precizēts un papildināts esošās darba grupas sastāvs.
5. Labklājības ministrija noskaidros iespējas piesaistīt nākamajā ESF plānošanas periodā ES fondus invaliditātes politikas jautājumiem un informēs darba grupu.
6. 1.sanāksmē izskatītie prezentācijas materiāli, Ministru kabineta 13.10.2009. noteikumi Nr. 1178 „Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi” un sanāksmes protokola projekts tiks izsūtīti darba grupai elektroniski **līdz šā gada 13.decembrim**.

Sanāksmi slēdz 16.00

I.Vanovska - Labklājības ministrijas Vienlīdzīgu iespēju politikas nodaļas vecākā referente